



INTERVENCIONS EDUCATIVES EN A.C Y DOBLE EXCEPCIONALITAT.

Milagros Valera
Pedagoga terapeuta i logopeda
Experta Universitària en Diagnòstic i Intervenció en altes capacitats
Intel·lectuals.
Centre psicopedagògic HYPATIA – TARRAGONA

Signes d'alerta i indicadors de risc

INDICADORS ETAPA INFANTIL

- Desinterès
- Negativa a assistir a l'escola
- Conductes regressives
- Integració per imitació al grup

INDICADORS ETAPA PRIMÀRIA

- Rendiment escolar irregular
- Falta d'atenció a classe
- Fatiga
- Desinterès
- Avorriment
- Aïllament
- Rebel·lia

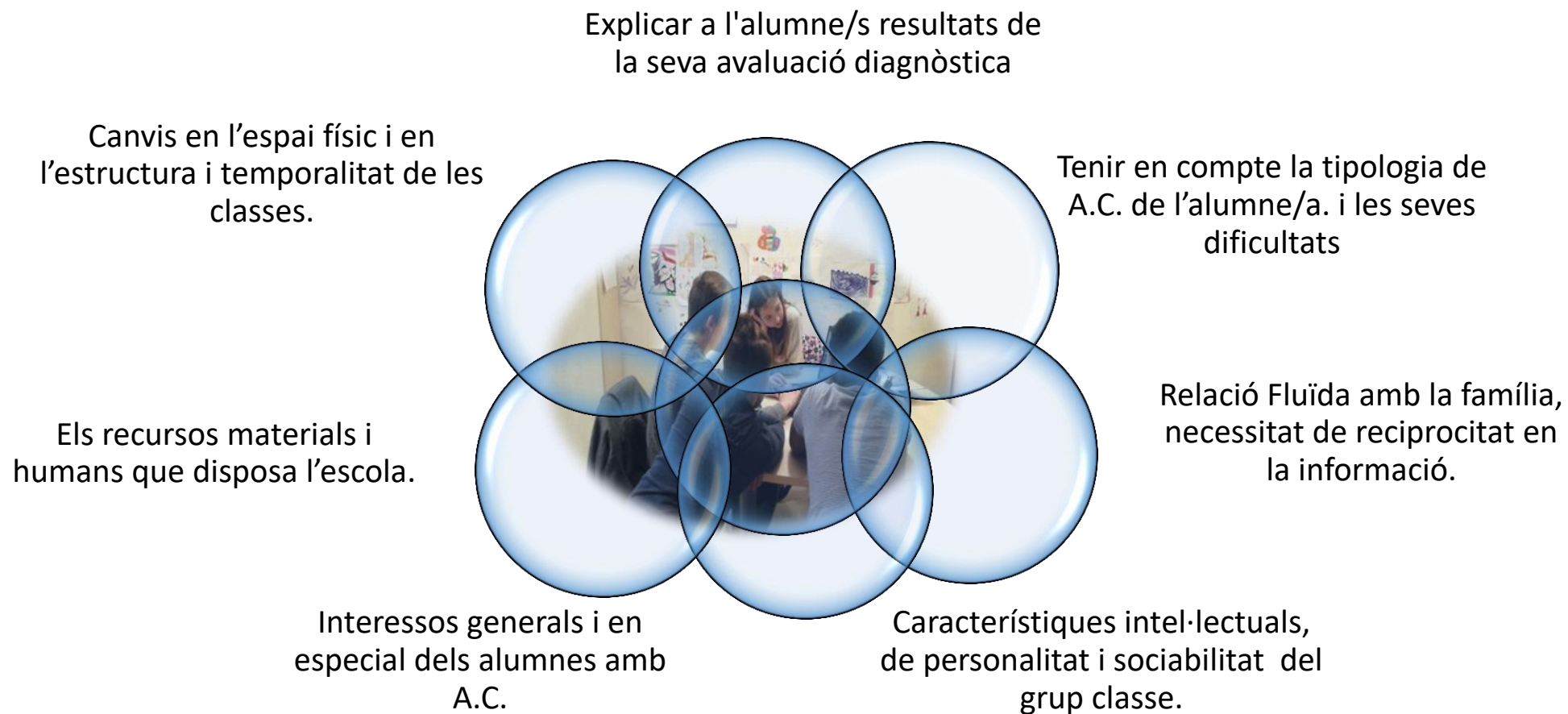
INDICADORS ETAPA SECUNDÀRIA

Absentisme escolar

- Falta d'atenció
- Fatiga
- Desinterès i/o desmotivació
- Avorriment



Variables a tenir present en la intervenció



Objectius, Metodologies i estratègies educatives en l'atenció individualitzada als alumnes amb A. C.

Objectiu d'intervenció educativa (Que canvi es vol generar en el currículum?)		Metodologies d'intervenció educativa (Amb quina estratègia es pretén adquirir l'objectiu?)
Adaptació curricular		A. Agrupament per capacitats
Ampliació curricular		B. Enriquiment aleatori (Treball per projectes)
Adaptació + ampliació curricular		C. Treball per programacions flexibles
Compactació curricular		D. Convalidació mitjançant el mentorat
		E. Tallers
		F. Àmbits d'aprenentatge o d'experiència.
		G. Grups cooperatius
		H. Entrenament metacognitiu
		I. Flexibilització (acceleració)
		J. Estratègies informals a l'aula
		K. Metodologías (Flipper learning , ABP, etc)

Tabla obtinguda de la Guia actualitzada del Grup de Treball d'Altes Capacitats (GTAC) del COPC i del COPEC – 2017

ADAPTACIÓ CURRICULAR

Metodologia agrupament grup homogeni



Adaptació curricular

Consisteix en establir un gran nombre de vinculacions o relacions transversals entre els continguts d'una mateixa àrea o de varies.

Adaptar els treballs a les diferents maneres d'aprendre de cada alumne.

Organització sota diferents criteris.

Capacitats alumnes

Interessos

Treball a desenvolupar

Agrupaments flexibles.

En el grup classe.

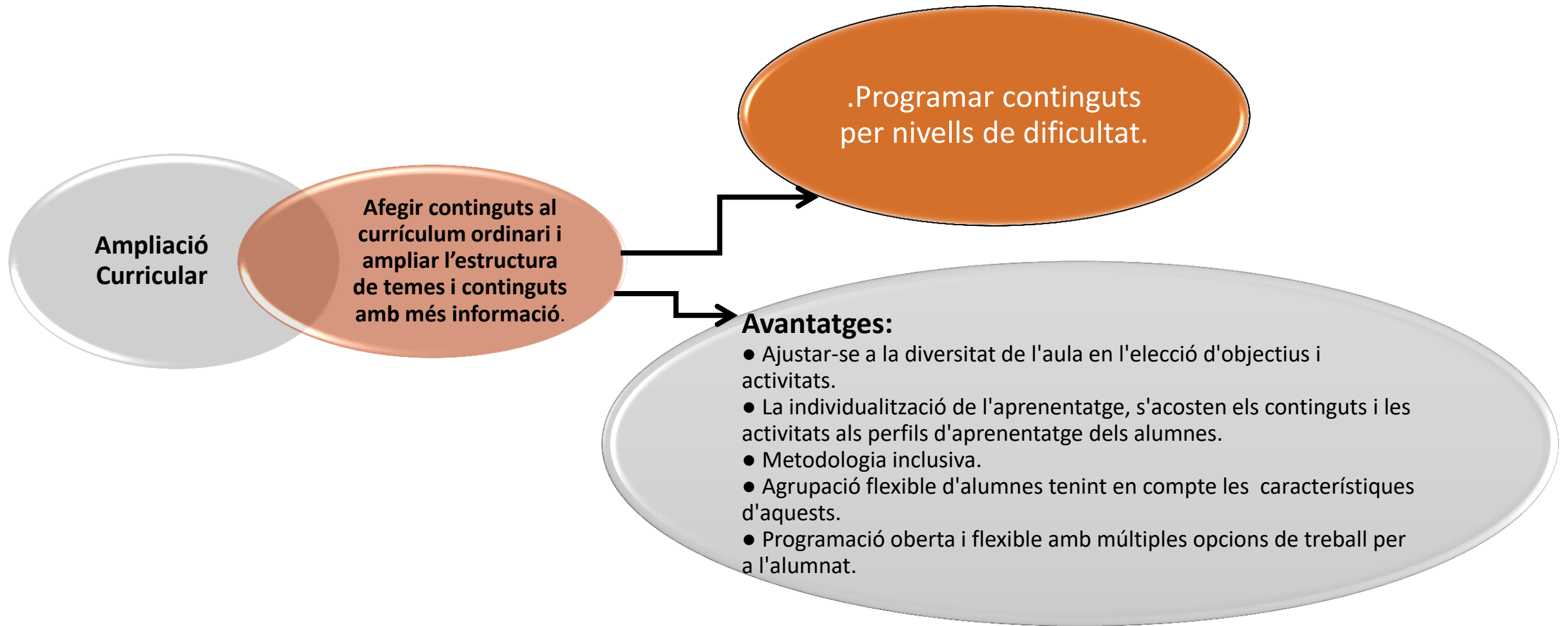
Espais conjunts en cada cicle .

Dins o fora de l'aula

Avantatges:

- Visió més real dels aprenentatges.
- Desenvolupa la recerca i col·laboració.
- Aprenen a ser autònoms i a organitzar-se en equips de treball.
 - Afavoreix la socialització del grup.
- Organització de tasques creatives i motivadores.
- Disseny ajustat a les capacitats dels alumnes.

Ampliació curricular + Metodologia de programacions flexibles



Ampliació curricular + metodologia de treball cooperatiu

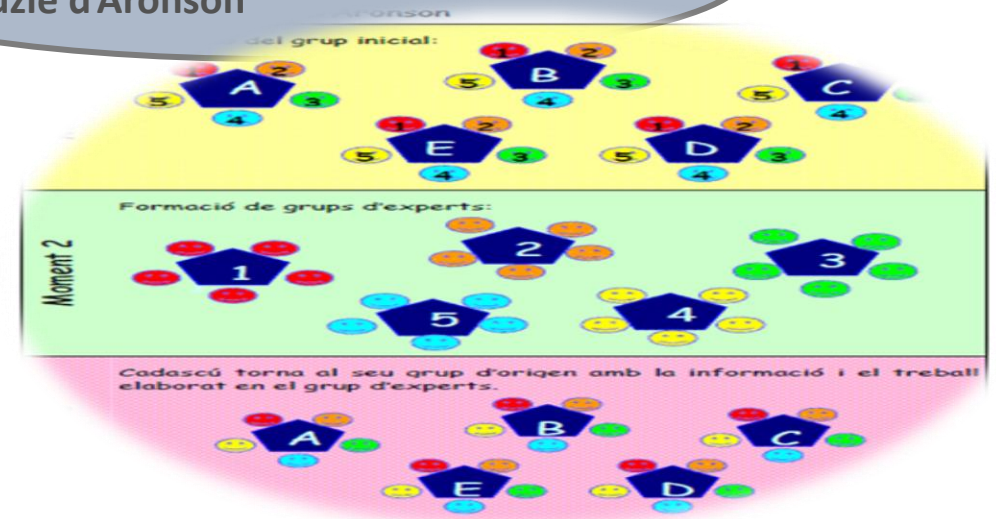
AMPLIACIÓ CURRICULAR

El treball cooperatiu (amb les diferents tècniques: el puzle d'Aronson, llapis al mig, etc.).

Exemple d'una de les tècniques:
puzle d'Aronson

Avantatges d'aquesta estratègia:

- Desenvolupar habilitats i capacitats: iniciativa, presa de decisions, treball en equip, l'esperit crític, la creativitat i la flexibilitat.
- Saber buscar informacions.
- Responsabilitat individual com a part del treball grupal.
- Autoavaluació respecte al treball individual i grupal.



AMPLIACIÓ CURRICULAR + MENTORAGE



AMPLIACIÓ CURRICULAR +MENTORAGE

La convalidació o
exoneració d'una
assignatura a canvi
d'un treball
d'investigació que
portarà un mentor.

Un tutor referent de l'àrea convalidada supervisa mitjançant la tutoria amb l'alumne i aquest segueix els aprenentatges del grup-classe de manera paral·lela al grup.

Pels alumnes de batxillerat es pot pactar amb un/a docent d'Universitat que portarà una activitat que substitueixi una assignatura.

- Permet un aprenentatge significatiu.
- Implica el desenvolupament d'hàbits de treball.
- Propícia la vinculació amb el grup-classe.
- Situa un referent de suport (tutor o mentor) per a planificar i organitzar el treball.
- Requereix pocs recursos humans ni metodològics.

AMPLIACIÓ CURRICULAR AMB TALLERS.



Els avantatges principals:

- L'aprenentatge i les activitats poden adaptar-se als interessos dels alumnes i als objectius del professor.
- Els alumnes aprenen a ser autònoms i a organitzar-se.
- Hi ha un clar benefici de la relació i socialització del grup.
- Les tasques a plantejar poden ser creatives i motivadores.
- Es poden dissenyar activitats inclusives per a tota la diversitat d'alumnes, també els d'AC.



Propícia la motivació dels alumnes.
Desenvolupa la responsabilitat.

Desenvolupa noves maneres d'aprendre, potència l'autonomia, els fa més conscients del que aprenen, metacognició ("aprendre a aprendre").
Optimitza la memòria comprensiva.

L'aigua i la seva influència en els éssers vius

```
graph TD; A[L'aigua i la seva influència en els éssers vius] --> B[Origen de la vida quan, com apareix Importància dels mars i oceans]; A --> C[Influència de l'aigua en: l'hàbitat i forma de vida dels éssers humans Relació rius / mar, Albuferes, Deltas, Aiguamolls, Estuaris.]; A --> D[Influència de l'aigua en l'economia dels països Utilització de l'aigua: conreus, transports, creació d'energia (centrals Hidràuliques), etc.]; B --> E[Formació éssers humans Relació: • cos humà i aigua]; E --> F[Aparells i funcions del cos humà i la seva relació amb l'aigua]; C --> G[Influència dels éssers humans en el medi, canvis ecològics, construccions indiscriminades Contaminació aigües, abocaments incontrolats, etc.]; G --> H[Mesures de protecció del medi en general i l'aquàtic en particular, desastres relacionats amb l'aigua]; D --> I[Relacions econòmiques i influència de l'aigua: Espanya i Europa CEE.(Comunitat econòmica Europea: Què és, que es fa, per què serveix)];
```

Origen de la vida quan, com apareix Importància dels mars i oceans

Formació éssers humans
Relació:
• cos humà i aigua

Aparells i funcions del cos humà i la seva relació amb l'aigua

Influència de l'aigua en: l'hàbitat i forma de vida dels éssers humans Relació rius / mar, Albuferes, Deltas, Aiguamolls, Estuaris.

Influència dels éssers humans en el medi, canvis ecològics, construccions indiscriminades Contaminació aigües, abocaments incontrolats, etc.

Mesures de protecció del medi en general i l'aquàtic en particular, desastres relacionats amb l'aigua

Influència de l'aigua en l'economia dels països Utilització de l'aigua: conreus, transports, creació d'energia (centrals Hidràuliques), etc.

Relacions econòmiques i influència de l'aigua: Espanya i Europa CEE.(Comunitat econòmica Europea: Què és, que es fa, per què serveix

Ampliacions per mitjà d'àmbits d'aprenentatge

Programar generalment per nivells.
Programar per els que acaben més ràpid
Programar per a tots amb diversos nivells

Alguns àmbits:

- . Matemàtiques,
- . Experiments
- . Nous descobriments
- . Creativitat.
- . Noves tecnologies.
- . Mitjans de comunicació
- . Escriptura creativa

- Té en compte la diversitat, els interessos, capacitats, estils i ritme d'aprenentatges dels alumnes.
- Troben sentit als materials amb els quals treballen.
- Poden triar els seus propis aprenentatges i participen de la construcció dels seus coneixements.
- Els docents faciliten la superació de conflictes i dificultats proporcionant les eines que necessiten els alumnes.
- La reorganització d'espais i materials facilita l'autonomia dels alumnes.



Model Pedagògic d'aprenentatge Flipped classroom

Aula invertida, que significa un canvi en la manera d'ensenyar, donant la volta a la manera tradicional de fer classe i serveix com a punt de partida per a arribar cap a l'**aprenentatge invertit**.

Aprenentatge basat en equips Team Based Learning

Ensenyament just a temps o Just-In-Time Teaching



Preparació i estudi previ per avaluació on line automàtica (Pepeola).

Ensenyament per companys o per instrucció.

APRENTATGE SERVEI



Es pot programar en una assignatura per a un temps determinat o tot el curs.

El treball surt de l'aula per a oferir una solució a algunes dificultats o problemes que apareixen en la societat.

Institucions que ofereixen als alumnes coneixements connectats amb la realitat i aquests a través del desenvolupament de projectes ofereixen a les entitats o institucions, idees per a millorar els seus serveis.

A.C. I CREATIVITAT

- Alta creativitat en perfils d'A.C.: superdotació, talent creatiu i talent artístic figuratiu.
- Una ment creativa està lligada a la imaginació constructiva i al pensament divergent.
- Conèixer característiques de la persona creativa: Innovadors, flexibles, adaptats al canvi, aprenen dels errors, emprenedors, etc.
- Se'ls sol confondre com a hiperactius i fins i tot amb problemes conductuals.
- Representen la informació, organitzen i processen de forma no gaire adaptativa a l'escola i aquesta no s'adapta molt als talents creatius.



A.C. I MOTIVACIÓ

Desmotivació i altes capacitats, poden anar lligades

a l'aula apareix l'avorriment, ritme lent, massa repetició.

Conseqüències: alumnes que no volen anar a escola, problemes psicossomàtics, desestabilització emocional, problemes en el context familiar i també social.

Important no confondre aquests conductes amb algun trastorn o problema de conducta.

Comprovar que és el que li pot estar passant per donar una resposta educativa adequada.

La falta de motivació no és exclusiva dels alumnes amb A.C. i és important intervenir per a canviar aquesta dinàmica.



A.C. i MOTIVACIÓ

INTERVENCIÓ:

- Reflexionar sobre l'origen de la falta de motivació dels alumnes.
- En Alumnes d'A. C. s'ha de comprovar la tipologia per a realitzar una intervenció a l'aula d'acord amb aquesta i que resulti motivadora.
- Es tindrà en compte: recursos escolars, interessos de l'alumne context de l'aula, metodologies a utilitzar.
- Per a alumnes que no tinguin A. C., també és important que s'apliquin canvis metodològics.
- Coneixement de les característiques dels alumnes.
- Utilitzar metodologies més flexibles i participatives per a tota la classe.
- Activitats de recerca i més pràctiques.
- Utilització de les TIC, etc.



ALTES CAPACITATS- DOBLE EXCEPCIONALITAT

INTERVENCIONS

INTERVENCIÓ EN A.C. I TDAH

Programa Individualitzat (PI) que inclogui accions acadèmiques (EN FUNCIÓ DEL PERFIL D'A. C.) a més d'estratègies socials i conductuals.



Estratègies socials

treball en equip
Proximitat del mestre
Companys que modelin comportaments
Entrenar en solució de problemes.

Estratègies conductuals

Tècniques de modificació de conducta: Reforç positiu, temps fora, contractes conductuals ...
Límits clars.
Ensenyar l'ús d'autoinstruccions per a dirigir la seva conducta.

Estratègies educatives

Facilitar Experiències d'èxit.
Premiar l'esforç més que el resultat
Utilitzar el joc com un mitjà d'aprenentatge
Ús del reforç positiu
Promoure la creativitat
Fragmentar les tasques.
Treballar l'organització i hàbits que afavoreixen l'aprenentatge.

A.C. Y TRASTORN DE L'ESPECTRE AUTISTA (TEA) (ABANS SÍNDROME D'ASPERGER)

AC amb trastorn de l'espectre autista (Síndrome d'Asperger).

Dificultats de consciència social, de reciprocitat i comunicació, major reactivitat emocional i menor habilitat per a reconèixer les emocions dels altres.)

- Segons el perfil d'A. C. que mostri s'adaptarà la intervenció educativa.
- Segons les característiques de la síndrome TEA s'intervindrà a nivell social i emocional
- Mesures d'adaptació a l'entorn com: grup i/o classe, poc conflictiu, tranquil.
- Que pugui conservar el grup d'amics amb els quals tingui més afinitat.
- Potenciar el treball en grup petit (un o dos alumnes).
- Situar-ho en primera fila, per a evitar problemes d'atenció.
- El perfil del tutor o tutora, és important. Prioritzar un estil personal tranquil i, pausat.
- Treball del professorat de forma organitzada i estructurada.

A.C. I DISLEXIA

Intervenció

Segons la tipologia d'A. C. Es farà la intervenció educativa.

Segons la problemàtica dislèxia: Fonologia, habilitats orals, comprensió lectora
Disgrafia, disortografia

Estratègies per aplicar a l'aula amb nens/es dislèctics.

- Adequar el mètode i si és necessari el contingut.
- Reforç positiu pels treballs ben fets.
- Entendre les dificultats, per la seva dislèxia i no per falta d'esforç o motivació.
- No obligar a llegir en veu alta en classe.
- Davant dificultats millor que no hagi d'escriure en la pissarra.
- No permetre que un altre company li corregeixi un text escrit.
- Pactar la quantitat de faltes d'ortografia.
- Vigilar comentaris en els informes.
- Comentar les notes de forma personalitzada.
- Temps extra tant en treballs com en exàmens.

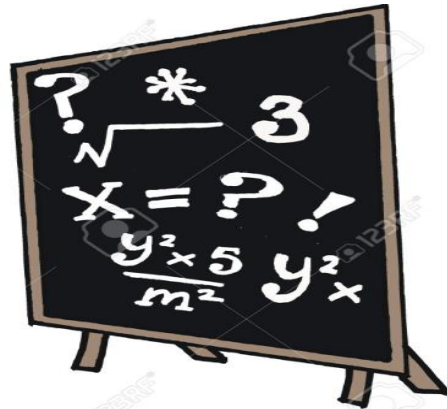
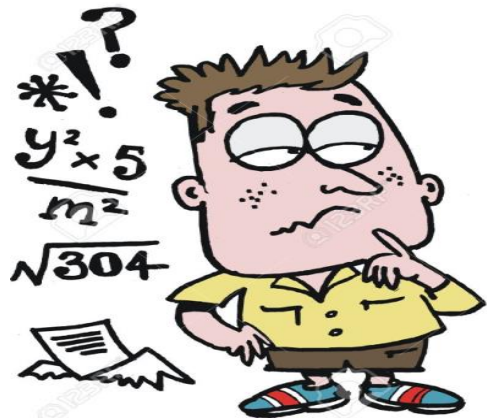


A.C. I DISCALCULIA

Intervenció A.C.

Ampliar continguts.
Treballar en grup.
Acceleració parcial de l'àrea o àrees en la qual tingui A. C.
Treball per projectes.
Si és creatiu/va utilitzar activitats més creatives.

Intervenció discalculia



- Inici precoç del suport psicopedagògic.
- Explicar a l'alumne les seves dificultats.
- Practicar molt cada nova habilitat o concepte matemàtic.
- Utilitzar estratègies visuals com a esquemes, dibuixos, etc.no donar conceptes de manera abstracta.
- Ensenyar estratègies per a resoldre problemes.
- Utilitzar programes específics per a entrenar les habilitats numèriques.
- Utilitzar materials com: regletes, blocs lògics, jocs, etc.
Permetre l'ús de la calculadora.
- Donar més temps en exàmens de matemàtiques.

A.C. I TRASTORN ESPECÍFIC DEL LLENGUATGE (TEL)

INTERVENCIÓ:

Quan hi ha doble excepcionalitat s'intervé tant en les àrees en les quals té A. C. Com en les dificultats de TEL.

PAUTES ESPECÍFIQUES DINS DE L'AULA PER L'ALUMNE AMB TEL:

- Reforçar les àrees en les quals tingui alta capacitat, adaptant i ampliant continguts i/o utilitzant metodologies que puguin donar resposta a les seves potencialitats.
- Emprar suports visuals per a compensar les seves dificultats de comprensió.
- Situar a l'alumne amb TEL on mantingui contacte ocular continu amb el professor.
- Adaptar el nostre llenguatge al seu nivell de producció i comprensió del llenguatge.
- Permetre l'ús de llibretes comunicatives.
- Lectura de contes. Ús de contes amb contingut lingüístic apropiat.
- Racons de joc. Adaptar algun racó de l'aula al nivell de joc del nen/a amb Tel.
- Emprar recursos perquè puguin traslladar a les seves famílies el que han fet a l'escola i els puguin ajudar.



Bibliografía



- Carreras, L, Castiglione, F, y Valera, M (2013). *Altas capacidades intelectuales: la asignatura pendiente*. Barcelona: Horsori.
- De la Torre S. *Creatividad Aplicada*. Madrid: Escuela Española, 1995.
- Fernández, M.T, Sánchez, M.T. (2012). *Dificultades asociadas a las altas capacidades intelectuales. Guía para profesores y orientadores*.
- Pérez, L.F. (2006). *Alumnos con capacidad superior. Experiencias de intervención educativa*.
- Mercé Martínez i Angel Guirado (Coord.) Antón Prieto, Roser Reverter Natividad Ruiz y Milagros Valera. *Altas capacidades intelectuales. Pautas de actuación, orientación, intervención y evaluación en el periodo escolar*. Abril 2012.
- Mönks F.J. (1994). *Desarrollo psicosocial de los superdotados*. En: Benito Y. (ed.): *Investigación e intervención psicoeducativa en alumnos superdotados*. Salamanca: Amaru.
- Pfeiffer, S. I. (2017). *Identificación y evaluación del alumnado con altas capacidades*. Logroño: Universidad Internacional de La Rioja.
- Prieto Sánchez M.^a D. y Pérez Sánchez L. *Programas para la mejora de la inteligencia. Teoría, aplicación y evaluación*. Madrid: Síntesis, 1993.
- Prieto Sánchez M.^a D. (coord.). *Identificación, evaluación y atención de la diversidad del superdotado*. Archidona, Málaga: Aljibe, 1997
- Renzulli J.S. *Desarrollo del talento en las escuelas, programa práctico para el total enriquecimiento escolar, mediante el modelo de enriquecimiento escolar*. En: Benito Y. (ed.). *Investigación e intervención educativa en alumnos superdotados*. Salamanca: Amaru, 1994.
- Willart-Holt, C. (1999). *Doble excepcionalidades*.